

ȚĂRILE ROMÂNE ÎN FRONTUL ANTIOTOMAN SUB CONDUCEREA LUI IANCU DE HUNEDOARA (1438—1456) ȘI VLAD ȚEPEȘ (1456—1462)

(Anul IV liceu real-uman)

A. Problematika temei (conținutul de idei)

I. *Continuarea luptei antiotomane după domnia lui Mircea cel Bătrîn*

- Lupta antiotomană sub conducerea lui Vlad Dracu¹ (1436—1447)
- apărarea Dunării de către Iancu și Ion de Hunedoara, bani ai Severinului² (1436);
- Iancu de Hunedoara, voievod al Transilvaniei³ (1441).

II. *Lupta antiotomană condusă de Iancu de Hunedoara*

- bătălia de la *Sîntimbru* (18 martie 1442)⁴
- Victoria lui Iancu de Hunedoara, între Alba Iulia și Sibiu (la „locul Capu”, 22 martie 1442)
- înfrîngerea oștilor turcești pe Ialomița (2 sept. 1442)⁴
- „campania cea lungă” (sept. 1443 — ian. 1444)^b
- pacea cu turcii pe 10 ani; neamestecul lor în treburile Țării Românești;
- anularea tratatului cu turcii și înfrîngerea de la *Varna* (1444)⁵
- cucerirea cetății Giurgiu (1445)⁶
- Iancu de Hunedoara, ales guvernator al Ungariei (1446); intensa activitate diplomatică pentru crearea unei largi coaliții antiotomane.⁷
- înfrîngerea lui Iancu la Kossovopolje (oct. 1448)⁸
- căderea Constantinopolului sub turci (29 mai 1453) și poziția lui Iancu de Hunedoara.⁹
- asediul Belgradului „cheia regatului Ungariei” și victoria lui Iancu de Hunedoara (22 iulie 1456)¹⁰.
- moartea lui Iancu de Hunedoara (11 august 1456); proeminenta sa personalitate.

III. *Continuarea operei lui Iancu de către Vlad Țepeș.*

- politica internă concretizată în domnia autoritară;^c
- refuzarea plății tributului către Poartă de către Vlad Țepeș (1459)¹¹
- capturarea detașamentului turcesc, condus de Hamza, begul de la Nicopole (1461)¹²
- eliberarea cetății Giurgiului (iarna anului 1461—1462)

- campania lui Mahomed al II-lea (vara anului 1462)^d
- trădarea boierilor (Radu cel Frumos)^e
- încercarea de a primi ajutor din partea lui Matei Corvin, închiderea lui pe timp de 14 ani ;
- importanța domniei lui Vlad Țepeș.

B. Comentariu istoric

1. Vlad Dracu continua, de altfel, lupta antiotomană, din anii 1423 și 1428 a lui Dan al II-lea (bătălia de la Golubac) care fusese încununată de succes.

2. Iancu și Ion de Hunedoara erau fiii cneazului român Voicu, care, pentru merite în apărarea țării împotriva turcilor, primise domeniul Hunedoara și fusese, astfel, înnobilit. Încă din anul 1430 Iancu de Hunedoara intrase în serviciul regelui Ungariei, Sigismund de Luxemburg, pe care îl va însoți în campaniile militare, chiar și în războiul husit, cu care ocazie Iancu de Hunedoara va cunoaște tactica și strategia răsculaților.

3. Iancu de Hunedoara deține, concomitent, pe lângă funcția de voievod și pe cea de comite al Timișoarei și ban al Severinului.

4. Victoria de pe râul Ialomița, pe lângă că a salvat Țara Românească de a fi transformată în pašalic, a făcut să renască planurile unei coaliții europene antiotomane. Numele lui Iancu de Hunedoara se impune în atenția Europei, care vede în el pe adevăratul conducător al luptei de eliberare a popoarelor din Balcani. Vlad Dracu, domnitorul Țării Românești, intră în coaliția antiotomană, condusă de Iancu, și va trimite un detașament muntean în „campania cea lungă“, care va continua victoria de pe Ialomița.

5. Alăturându-se expediției antiotomane, condusă de Vladislav, regele Poloniei și Ungariei, Vlad Dracu l-a prevenit pe rege că armata este mai mică chiar decât suita sultanului la vânătoare, sfătuindu-l la oprirea și amânarea campaniei. În bătălia de la Varna, pe lângă armata lui Iancu de Hunedoara erau și circa 7.000 oșteni din Țara Românească, conduși de fiul lui Vlad Dracu.

6. La cucerirea cetății Giurgiu, de către Vlad Dracu, o contribuție de seamă și-a dat și flota burgundă, condusă de Walerand de Wavrin, care ne-a lăsat și o autentică descriere a bătăliei de la Varna.

7. Solii lui Iancu ajung pînă la împăratul Germaniei, în Spania, în Franța și la papă, dar fără rezultat. Singura-i speranță îi veni de la Scanderbeg. Crezîndu-l pe Vlad Dracu necredincios, Iancu de Hunedoara intră în Țara Românească și-l ucide, instalînd ca domn pe Vladislav al II-lea, fiul gloriosului domn Dan al II-lea. În anul 1448 domnitorul Moldovei, Petru al II-lea, cedează Chilia lui Iancu de Hunedoara, cu ajutorul căruia obținuse domnia. *Cele trei țări române formează un front unit antiotoman.*

8. Înfrîngerea de la Kossovopolje s-a datorat și faptului că nu s-a reușit să se realizeze joncțiunea cu armata albaneză, condusă de Gheorghe Castriotul (Scanderbeg), dar și trădării despotului sîrb Gheorghe Brancovici.

De reținut că la această luptă au participat și trupe din Moldova și Țara Românească, materializându-se în fapte frontul comun românesc antiotoman. Vladislav al II-lea, domnitorul Țării Românești fiind prezent la luptă, tronul este ocupat vremelnic de Vlad Țepeș (prima domnie dintre cele trei).

9. Încă din toamna anului 1452 și la începutul anului 1453 s-au dus tratative între Iancu de Hunedoara și împăratul bizantin în vederea unei cooperări antiotomane. Pentru apărarea Constantinopolului, Iancu de Hunedoara cerea Curții imperiale stăpânirea unor poziții la Marea Neagră, ceea ce aceasta a refuzat, ducând în felul acesta la eșecul tratativelor.

10. De menționat că în timpul asediului Belgradului apărarea sudului Transilvaniei a fost încredințată lui Vlad Țepeș care se găsea la curtea lui Iancu. De asemenea, la pregătirea apărării Belgradului Iancu a fost asistat și de Ioan de Capistrano, reprezentantul papalității, care începuse să predice o nouă cruciadă antiotomană, încă din februarie 1456.

11. Anul 1459, când Vlad Țepeș refuză să plătească tributul către Poartă, este însemnat și prin faptul că menționează documentar cetatea Bucureștilor (20 sept. 1459).

12. În 1461, Vlad Țepeș a fost invitat la Giurgiu, pretextându-se un litigiu de hotar de către Hamza, begul de Nicopole, și grecul Catavolinos, cu scopul de a fi prins și predat lui Mahomed al II-lea; Vlad Țepeș a dejucaț planul și a capturat întregul detașament de turci, care a fost tras în țeapă la Tîrgoviște. Se spune că Vlad Țepeș a poruncit ca țeapa grecului Catavolinos să fie aproape de cea a lui Hamza și cu fața îndreptată spre urechea turcului, pentru ca și pe lumea cealaltă să-i șoptească cum să-l prindă pe Vlad Țepeș.

C. Comentariu metodic

a) Pentru a înfățișa situația gravă în care s-a găsit Transilvania, surprinsă de invazia lui Mezid-pașa, begul de Vidin, și pentru a realiza învățarea prin „descoperire” a elevilor, profesorul va citi, în momentul când va anunța înfrîngerea de la Sîntimbru, următorul text:

„Iancu însă a ridicat în acest timp provincia cu o iuțeală de necrezut și *purta sabia însîngerată*, aduna oșteni din sate și orașe, a poruncit să fie înarmați și *secuții*, a dat ordin să fie chemați la oaste, printr-un anunț public, cu toți deopotrivă, țărani și tîrgoveți, pentru mîntuirea comună” (Antonius Bonfinius).

După citire se vor dezbate, cu elevii, următoarele probleme:

1. Ce semnificație are „*sabia însîngerată*”? (decretarea ridicării generale la oaste și a războiului popular).

2. Care sînt forțele sociale pe care se va baza Iancu de Hunedoara în timpul luptelor sale?

b) Campania din 1443 va fi arătată pe harta murală, pentru a se vedea direcția de atac și a se demonstra că popoarele sîrb și bulgar, dornice de

eliberare, l-au ajutat pe Iancu de Hunedoara. În timpul campaniei s-a obținut un număr de șase victorii răsunătoare.

c) Aspectele domniei autoritare, adică introducerea ordinii în țară, înțărirea armatei, dezvoltarea comerțului, frînarea tendințelor de anarhie : mării boierimi se pot discuta cu elevii, deoarece Vlad Țepeș este figura cea mai atrăgătoare pentru ei și cunosc măsurile aspre, dar drepte, luate de el.

d) Pentru a demonstra dezastrul provocat de armata turcească și scoate în evidență tactica întrebuintată de Vlad Țepeș, se poate folosi un fragment din descrierea luptei :

„Împăratul însă, înaintînd cu armata, dădea foc satelor și prăda vitelor peste care se întîmpla să dea. Și robi, foarte puțini aducea în tabără cavaleria ușoară de pradă, ea însă suferea pierderi foarte grele ori de cîte ori vreo parte din ea se rupea de tabără. Iar despre Vlad, se spune, că el însuși a intrat ca iscodă în tabăra împăratului și că, umblînd prin ea, a iscodit cum este tabăra... avînd făclii și torțe aprinse și înaintînd cu armata în ordine desăvîrșită și bine închegată s-a pornit întîi asupra Împăratului. Și dînd greș, nu nimeresc cortul împăratului ci au căzut în corturile vizirilor Mahmud și Isaac ; și la acestea s-a dat luptă mare...” (Laonic Chalcondil, *Expuneri istorice...*, trad. V. Grecu, Buc., 1958, p. 290).

În timpul campaniei din 1462, după cum se știe, Ștefan cel Mare a atacat Chilia pe care o vroia și Vlad Țepeș, întrucît fusese a muntenilor. O parte din istoriografia burgheză l-a acuzat pe Ștefan considerînd că a comis un act de nerecunoștință față de Vlad Țepeș, care-l ajutase să obțină domnia. Este, într-adevăr, o nerecunoștință ? O problemă pentru elevi.

e) După ce se va expune campania lui Mahomed soldată cu retragerea armatei (iulie 1462), din care o parte rămase, totuși, în țară pentru sprijinirea noului domn, Radu cel Frumos, se poate crea o situație-problemă : Cum se explică că trădarea boierilor, nemulțumiți de domnia autoritară a lui Vlad Țepeș, nu s-a produs, cum ar fi fost firesc, în timpul campaniei ci după trecerea pericolului ? (În timpul luptei, boierii nu l-au trădat de teama „programului maximal” al lui Mahomed de a transforma țara în pašalic și de a-și pierde, astfel proprietățile. Cînd au văzut că Mahomed n-a putut recurge la această măsură, pentru a-și impune regimul boieresc l-au sprijinit pe Radu cel Frumos).

BIBLIOGRAFIE

Istoria României, t. II, Buc., 1961, p. 435—445 ; 465—475, *Istoria României în date*, Buc., 1971, p. 92—101.

GEORGETA STÂNCULESCU